

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Causæ celebrandi Divortium ad tempus. §. 7.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

quandocumque innocens velit, si separatio facta sit auctoritate propria; At, si facta sit auctoritate Judicis, non omnes Doctores in eadem esse sententia; Nam aliqui apud Sanch. *a* tenent, si innocens acceptavit sententiam Judicis de Divortio, ipsum adulterum non obligari amplius ad reconciliationem; unde posse, innocente invito, Ordines Sacros suscipere, Religionem profiteri, coelibem manere in saeculo, &c. quia innocens per acceptationem sententiae de Divortio, remittit mutuam societatem, ad quam alius obligabatur. Alii *b* tamen tenent ipsum adulterum per se obligari ad reconciliationem, neque posse praedictos status eligere, dum subest reconciliationis spes, de qua spe mox *c* dicemus in simili. Ratio est, quia sententia de Divortio, cum sit declaratio Juris, non potest plus concedere quam ipsum Jus naturae concedit, at de Jure naturae adulterum nullo modo eximit adulterum a sua obligatione manendi cum sua; secus ex delicto commodum reportaret, ergo, &c. Illud autem, quod dicitur: innocentem per acceptationem sententiae remittere mutuam societatem; falsum omnino est; quia gratis dicitur.

8. Haec posterior sententia est omnino excipienda, priorem vocat non improbabilem loco cit. Castrop. sed mihi, pace tanti viri, videtur ob rationes modo dictas, improbabilis.

Dixi autem (*per se obligari*) nam, quando rationale periculum esset, ne ipse conjux, quamvis alias nocens, occideretur, vel inique crudeliterve tractaretur, si ad conjugem innocentem rediret, sanè *d* non obligabitur; sed id per accidens est, ex illo scilicet capite, quod mutua societas conjugum nunquam censetur, fuisse promissa cum tanto periculo.

d Castrop.
l. c. n. 3.

c Castrop.
l. c. n. 3.

§. VII.

Causa celebrandi Divortium ad tempus.

1. **E**As generatim ad unam causam damni gravis reduci, vel in specie ad tres, puta ad haeresim, ad sollicitationem ad peccandum, & ad saevitiam nuper dixi §. 1. num. 3. Dixi item has tres causas inducere separationem conjugum ad illud dumtaxat tempus,

quo illa durant, ibidemque hujus doctrinae rationem breviter quantum fuit satis, indicavi. Nunc ergo aliquid de singulis, scitu, vel explicatu dignum superaddamus.

PRIMA CAUSA.

Haeresis.

2. Cum ratio, cur propter haeresim, ut & propter Apostasiam a fide quam spirituale adulterium appellare consuevimus) separari possit conjux, sit, ne ex cohabitatione cum haeretico, alter periculum subeat infectionis, proleque male educeretur, ideo, etiamsi in aliquo peculiari eventu hoc periculum non esset, non propterea Catholicus divertere vetabitur: satis enim est, ut periculum adsit, ut plurimum: Nomine autem haeresis intellige veram, & pertinacem, qua scilicet haereticus correctionem non admittat, seu illam admittente paratus non sit.

4. Hic autem nota, quamvis non omnes convenient, posse propria auctoritate fieri Divortium ob adulterium carnale, ut §. praeced. vidimus, omnes tamen convenire, posse ob adulterium hoc spirituale. Ratio fortasse est, quia id ab ipso jure conceditur, *f* Sanch. l. 10. matr. d. 11. n. 6. vel, quia in hoc magnum est periculum contagii. Ita Sanch. *f*

4. Adde conjugem separari non solum *g* Castrop. posse a conjuge haeretico, verum etiam *g* obli- *d. 3. matr. d. 3. matr. p. 6. §. 8. n.* gari, quando re ipsa dictum periculum adsit, quia conjux tenetur, saltem gravissimum hoc *2. citat.* infidelitatis periculum vitare. Benignus Sanch. loquitur Castropal. credit enim tunc esse *Contract.* hanc obligationem, quando duo concurrunt, *Layman.* puta, quando conjux haereticus Catholicum *h* *Aver. q. 23. matr. sec. 9. V. ge.* niteretur pervertere, & quando gravissimum esset periculum assentiendi. Ipsum *le- sec. 9. V. ge.* Si ejusmodi periculum non sit, immò *Secunde.* adsit spes conversionis dicti Haeretici, posse *i* Sanch. l. 10. matr. d. 16. Catholicum, si velit, cum eo cohabitare, merito sustineri *Aversa. h*

5. Quod autem in adulterio spirituali *k* *Castrop.* utriusque conjugis non detur compensatio *l. c. n. 4.* delictorum (sicuti dari diximus in adulterio *quidem ob-* carnali) nec in spirituali unius cum carnali *de Pen- alterius,* juvat breviter meminisse, nam *ca- lib. 9. c. 23. matr. tr. scil. 9. V. Pen-* terum late id prosequitur Sanch. *i* & breviter *Castro-* pal. *k*

De

De Hæretico emendato.

6. Iniquus autem Primo, Hæreticum emendatum admittit ere ne conjux Catholicus obligatur?

Respondet, conveniunt Doctores communiter obligari, si Divortium ex hæresi, immò etiam ex aliis prædictis duabus causis factum fuit auctoritate privata sine Judicis ministerio; At, si fuit factum post Judicis sententiam, sive condemnans conjugem de Hæresi, sive de Divortio, iidem Doctores non conveniunt. Plures enim apud Sanchez *a* putant adesse etiam tum obligationem in Catholicico admittendi hæreticum emendatum, & solum hanc obligationem non adesse, quando ipse Catholicus vellet in Religionem ingredi: id enim (ajunt) deducitur ex sacro Textu: At absolute non adesse ejusmodi obligationem; unde absolute dictum conjugem Catholicum posse, sive manere in sæculo cum perpetuo Divortio, sive Ordines Sacros suscipere, sive multo magis Religionem profiteri, merito putant Sanchez *b* aliique. Ratio non deducitur ex natura hæresis, nec ex natura sententiæ (quod addo propter dicta num. 7. & 8.) Sed quia Ecclesia in odium ipsius hæretici, hanc potestatem concessit Catholicis, cujus concessionis Jura iidem expendunt, & contraria solvunt. Addit tamen Castropal. *c* consilium optimum sapè esse, ut Catholicus respicientem hæreticum quomodocumque damnatum recipiat, propter bonum pacis, & propter caritatem, quam conjugum jam emendato alter conjux debet.

7. Atque hæc de potestate, quam habet conjux Catholicus. Verum hæreticus, quamvis emendatus potestatem ad utrumlibet non habet, sed obligatur reconciliari cum suo conjugem, si hic velit. Quare, si quem ex illis statibus, Sacri Ordinis vel Religionis; vel Voti simplicis castitatis, eligere cupiat, (cupiat, inquam, nam ad illas non obligatur) id exequi non poterit sine consensu sui conjugis, sive expresso, sive tacito, qualis esset, si ex circumstantiis appareret, non esse spem reconciliationis, vel, si conjux sæpius ab emendato requisitus illum admittere respuerit, censetur enim tunc dare licentiam perpetuæ separationis.

8. Admoneo tamen Primò, ad electio-

nem talium statuum debere accedere auctoritatem Judicis, ne suscepto Ordine, vel Religione emergant lites, &c.

9. Admoneo Secundò, Votum imperfectum castitatis simplicis, id est de non petendo debitum, posse à *d* prædicto conjugem, ut à quocumque alio emitti sine alterius conjugis consensu, abstrahendo ab alio inconveniente, & à periculo non servandi Votum, quia sic non præjudicatur uxori, sed sibi ipsi dumtaxat.

SECUNDA CAUSA.

Solicitatio, seu indultio ad peccatum.

10. In hac causa notant Doctores, debere admoneri conjugem, ut desistat à sollicitando, & tunc demum, eo non desistente, posse alterum, etiam propria auctoritate, divertere pro tempore, pro quo timeretur rationabiliter similis sollicitatio; consulatur item aliorum scandalo, quantum fieri rationabiliter potest, ne scilicet infamia notentur conjuges, vel ansa detur aliis suis conjuges deserendi.

11. Ex hoc ergo capite licitum est uxori, divertere à viro, qui lenocinium exercet, vel in domum introducit eos, qui uxorem sollicitent, vel eandem cogit ad furta regenda, & simulanda, vel, ut pellicem foveat, vel ipse conjux sit veneficus; ex consortio enim demonis grave animæ, immò, & corporis malum merito sibi alter timere debet.

12. Transacto autem periculo ejusmodi sollicitationis, ut, si v. gr. mortuus jam fuerit juvenis, in cujus gratiam leno erat tuus vir, nec aliud periculum prudenter timeas, obligari te ad ipsum tuum virum redire (quantum est ex hoc capite) dubitandum non est.

TERTIA CAUSA.

Sævitia Conjugis.

13. Sævitia profectò non levis, sed tanta ut grave malum, seu damnum ex illa imminet uxori à viro, quod solet esse frequentius, vel viro ab uxore, quod solet evenire rarius, dat ex Jure *f* causam divertendi pro tempore, quo illud periculum durat. Censetur etiam ad hunc effectum sævitia contra conjugem.

a Sanc. lib. 10. matr. d. 15. nu. 18.

b Sanc. lo. cit. Castrop. l. c. n. 5. d. 23. §. 9. *c* Castrop. l. c. n. 4.

d Pont. lib. 9. c. 11. n. 4.

e Castrop. l. c. §. 9. n. 1. *f* G. Hurt. d. 11. diff. 5. Sanc. lib. 10. matr. d. 17. §. 18.

conjugem ea, quæ fit contra ejus conjunctos, ut filios, vel parentes necessariò in eadem manentes domo; & etiam si malum, quamvis non timeatur ab ipso conjuge, timeatur tamen ab ipsius conjunctis, v. g. ab alterius parentibus in eadem domo pariter manenti-

a Aver. q. 9. bus, ut notat Aver. a

23. matr. 14. Ad hoc caput pertinet periculum cusec. 10. V. juscunqve alterius mali gravis, ut, si conjux sic ita furiosus, ebrius, malo contagioso affectus, ut inde grave damnum uxori immincat.

b Leand. Ex dictis deducitur (ait Leander b iustam d. 26. ma-Divortii causam esse.) Quod vir gladium apposerit ad collum uxoris animo illum occidendi, vel faciendi, quod alter conjux alteri per venenum, vel per maleficia, vel alio modo insidias vitæ paraverit. Quod vir graviter, & atrociter uxorem percussit, si veid secerit gladio, si ve hasta, in capite, facie, oculo, aut in pectore, aut in manibus. Quod vir uxorem acriter, & immoderate, excedendo le vem correctionem viro permiffam, verberaverit. Hinc ille, cui adde Aver. c. V. non sufficit timor.

c Aver. l. c. V. non sufficit timor. qui ex Henriquez, & Sanchez docet, hujus generis censei nimis molestam cohabitationem conviciis, & frequentibus jurgiis obnoxiam. Intelliguntur autem hæc affecte potestatem divertendi pro tempore, quo pericula prædicta non cessent. Quod si nunquam cessare prudenti, & morali certitudine judicabuntur, sanè perpetuum tunc erit Divortium.

12. Porro prædictæ savicia, vel damni periculum, ita (dum periculum durat) potestatem se separandi dat conjugi, ut separationem exequi is possit auctoritate propria, tum, quia de Jure natura est, vitare malum grave, tum, quia hic regulariter periculum est in mora, si deberet expectari ministerium Judicis. Cæterum, quando afficeret scandalum separatio, & periculum in mora non esset, accedere debere Judicis auctoritatem certum sit. Ita intelligenda sunt alia d Jura, ne sint contraria dicto capite. *Ad literas.*

de hac re alibi e dictum est.

An possit à viro expelli à cohabitatione conjux, solum ex eo capite, quod dotem ipsa non solverit, huc reduci possit. Verum

de hac re alibi e dictum est.

ame satis.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

de hac re alibi e dictum est.

§. VIII.

De Effectibus Divortii ex Adulterio.

PRIMUS EFFECTUS.

Potestas suscipiendi novum vita statum.

1. PRIMUS Divortii, celebrati propter adulterium, effectus est, concedere liberam facultatem Innocenti eligendi statum vitæ, quem ipse velit, si ve per suscepcionem Ordinis facti, si ve per Professionem in Religione, si ve per Votum simplex Castitatis in sæculo; Aliud Matrimonium inire, nequaquam conceditur, quia vinculum prioris Matrimonii, vivente conjuge, cum quo consummatum est Matrimonium, semper, ut toties dictum est, perseverat.

2. Prædictum Privilegium est conjugis innocentis, nam conjux nocens debet expectare, ut eligere possit (quando liberè vuler, non enim obligatur) aliquem ex dictis vitæ statibus, donec non sit amplius spes reconciliationis juxta superius dicta, vel donec ipse conjux innocens consentiat, de quo consensu infra disputabimus cap. 4.

Conjux innocens, ut status prædictos suscipiat, an egeat sententia de Divortio?

2. Circa prædictam communem doctrinam quatuor sunt questiones dissolvende. Prima, An, ut Innocens statum aliquem ex illis suscipiat, requiratur Divortium fuisse per sententiam Judicis celebratum; An verò sufficiat factum auctoritate propria, stante adulterio moraliter certo, si ve notorio, si ve occulto.

4. Respondeo. Si quæras de susceptione valida, & licita; Dico cum g, Sanch. & g Sanch. b Castropal. h aliisque communiter, innocentem, non solum validè, sed etiam licitè status illos suscipere, quando sententia Judicis præcessit. Ratio est manifesta, quia ex una parte adulter omnino amisit Jus cohabitationis cum innocente, ex alia per sententiam Judicis satisficit omni incommodo, quod orti de possit ex assumptione illorum statuum, ut mox clarius patebit.

5. Si